

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára

Főszerkesztő: FEKETE LÁSZLÓ Dr. budapesti kir. közjegyző.
Felelős szerkesztő és kiadó: SZEMERJAY-PETRÁN TIBOR Dr. budapesti kir. közjegyző.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Budapest, XIV., Thököly-út 39. Telefon: 2-970-69
A Magyarországi Királyi Közjegyzők Országos Egyletének postatakarékpénztári csekk számlája: 41.951.

Milyen irányú legyen a magyar községi jegyzői intézmény fejlődése?

Néhai osgyáni Rónay Károly dr. volt budapesti kir. közjegyző, a Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egyletének hosszú éveken át volt elnöke éppen ennek a közlönynek hasábjain fejtett ki érdeemes szakirói tevékenységet. Hátramaradt írásai között egy meg nem jelent cikke foglalkozik a jegyzői magánmunkálatok kérdésével. A cikket, amely a kérdést sok vonatkozásban még ma is helytálló, eredeti nézőpontokból tárgyalja, — kegyeletes érzésekkel adózva az elhunyt szerző emlékének, — az alábbiakban közöljük.

* * *

A magyar községi jegyzői intézmény történelmileg legfeljebb 1750. évig vezethető vissza. Az akkori analfabéta jobbágy-községeknek a földes urasággal való viszonyára és a nagyon szerény méretű közigazgatási kérdésekre vonatkozó ügyeit foglalta írásba egy irni tudó, nótáriusnak, később jegyzőnek nevezett egyén. Eleinte csak a téli hónapokra, igen szerény fizetés mellett, lett alkalmazva. Semmiféle szakképzettség nem kellett hozzá.

Barta Lászlónak „A községi jegyzői intézmény története Magyarországon“ című műve szerint legelőször a „tekintetes nemes Bihar vármegye helységei notariusainak számára készült instructio“ 1815. évben tesz róluk említést és teendői közt felsorolja „a

Milyen irányú legyen a magyar községi jegyzői intézmény fejlődése?

Dr. Kőrössy Bertalan: A kir. közjegyzőjelöltek öregségi s rokkantsági biztosításra kötelezettek-e?

Közlemények.

Uj igazságügyi államtitkár.

A budapesti kamara választmányi ülése.

Társasvacsonya az Ügyvédi Körben.

Részletek a volt közjegyzői nyugdíjgyűlés történetéből.

Hagyatéki díj megállapítás közszerzemény esetében.

Ügyvédi összeférhetetlenség hagyatéki tárgyaláson.

Jegyzői magánmunkálatok galériája.

Uj útlevel kiállítás díjak.

Állás közvetítés.

Kihirdetett törvények.

Rendelet.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Jogállam.

Polgári jog.

Magyar Jogi Szemle.

Geiger Samu dr.: Az örökösödési perekről.

Notariatszeitung.

Az Ügyvéd.

Notariatszeitung.

Illetékügyi közlöny.

Joggyakorlat.

Magánjog.

Illetékjog.

Szerkesztői üzenetek.

felsőség és nemes vármegye rendelkezésének teljesítése, azután a földes uraság szolgálatjának előmozdítására tartozó s a helységben való jó rendtartást illető ügyeket. Negyedik helyen fölemlíti „a lakósok különös dolgainak elintézését“. Ez akkoriban nagyon primitív, egyszerű kis jogügyletek írásba foglalásából állott. A jobbágy ingatlan vagyonnal nem rendelkezvén, adásvételei csak ingóságokra szorítkoztak. Kölesönügyleteik is csak igen szerények lehettek. Ezekhez járult némi házassági szerződés féle, amelyek megírásához jogi tudás egyáltalán véve nem is volt szükséges.

Törvényhozásunk első ízben csak az 1832:IX. t.-c. 1. §. második pontjában annyiban tesz róluk említést, hogy „a község a földesúr jóváhagyása mellett fogad jegyzőt, aki jó erkölcséről és ügyességéről ismeretes“.

A Bach korszak 1859-ben nyílt parancs alakjában részletes törvénnyel kívánta a községek ügyeit rendezni és oly törvényt életbeléptetni, mely a községi jegyzőt állami alkalmazottnak minősítette és a „*magánmunkálatoktól*“ eltiltotta. Ez a nyílt parancs csak szórványosan és rövid időre lépett életbe, mert csakhamar bekövetkezett a „provizórium“, mely alatt a régi magyar közigazgatás lépett ismét hatályba; a községi jegyző tehát ismét elvállalhatta községe lakósainak „magánmunkálatait“.

A községi jegyzői intézmény és hatáskör nagyjában a következő volt:

1. Eredetileg az írni, olvasni tudáson kívül semmiféle szak tudást nem kívántak a jegyzőtől.

2. Tulajdonképeni hivatása volt a közigazgatás és a földesúri jogviszonyból eredő ügyeknek — amelyek akkoriban elég szerény méretűek voltak, — írásba foglalása.

3. A községi lakók szerény „magánügyleteinek“ — szerződéseik — írásba foglalása.

4. Ezen munkálataiért a községi jegyző kétféle, elég szerény javadalomban részesült:

a) az egész községet érdeklő, tehát közigazgatási jellegükért magától a községtől,

b) a magánmunkálatokért attól a községi lakostól, akinek érdekében munkát végzett.

A jegyző lényegileg tehát községi alkalmazott volt.

A Bach-féle kormányrendszer a közigazgatást államosítván, a községi jegyzőt állami alkalmazottnak minősítette és mint ilyet — igen helyesen — magánmunkálatok vállalásától eltiltotta.

Amint ismeretes, az 1861-ben történt „restaurációtól“ kezdve, a teljes alkotmányos korszak első évéig úgy közigazgatási, mint intézményes jogviszonyaink nagyon zavarosak voltak. A közigazgatás az igazságszolgáltatástól nem volt elválasztva (legalább is az első instanciában). Ez csak 1872. évben történt meg. A községek rendezéséről pedig még később, az 1875: XVIII. t. cikkben történik intézkedés. Ez a t.-c. foglalkozik a községi jegyzők állásával is. Először is a községi elöljáróság tagjai közé — tehát hivatali személyekké — lépteti elő. Azután egész általánosságban rendeli, hogy rendes évi fizetésben kell részesülniök, továbbá, hogy élethossziglan választandók meg, állásuktól pedig csak fegyelmi ítélettel foszthatók meg.

E törvény tehát a községi jegyzőt rendes községi hivatalnoki jelleggel ruházta fel.

Előírja továbbá e törvény, hogy ezentúl csak azok választhatók meg községi jegyzőkké, akik a jegyzői „szigorlatot“ sikerrel letették. A kormány által e törvény alapján rendszeresített jegyzői tanfolyam *egy* évre terjedt. Ily tanfolyam vizsgája a közhasználati fogalommal szemben csak túlzással minősíthető „szigorlatnak“. A „magánmunkálatokról“ e törvény egyszerűen hallgat. Nem tiltja meg. Tűri a meglévő állapotot.

Kiemelendő, hogy az állami, megyei és községi közigazgatás, különösen az adó és illeték ügyekben, folyton és rohamosan bonyolultabbá vált, tehát a községi jegyzők eddig kívánt igen esemény képzettsége mind inkább elégtelennek bizonyult.

Ez okból a „köztisztviselők minősítéséről“ szóló 1883: I. t.-c. 6. §-a előírja, hogy a jegyzői tanfolyamra és vizsgára csak az boesájtható, aki 6 gimnáziumi, vagy reáliskolai, vagy polgári iskolát végzett. Végeredményben ez is elég szerény mérték.

Az 1900: XX. t.-c. szerint a községi közigazgatási tanfolyamra már csak az boesájtható, aki 8 gimnáziumi, vagy reáliskolai osztály elvégzését és egy évi községi jegyzői gyakorlatot igazol. A tanfolyam időtartamának és tantárgyainak megállapítását a törvény a belügyminiszterre bizza. Így most már a belügyminiszteri rendelet szerint a tanfolyam 3 félévre terjed s a tantárgyak pedig a következők: községi igazgatás, pénzügytan, állami anyakönyvezés, magánjog, büntetőjog és közjog.

A törvény a „magánmunkálatokat“ nem csak megengedi a községi jegyzőknek, hanem a törvényhatóságokra bízva, tehát törvényesíti az egyes ügyletek után szedhető díjak mértékét és ezen díjakból eredő jövedelmet rendes évi köztisztviselői fizetése kiegészítésének tekinti.

Olyan törvényünk, mely a községi jegyzőket az általuk írásba foglalható jogügyletek tárgybeli minősége, vagy az értékhatár tekintetében korlátozná, nincs, — kivéve, hogy siketnémák, vakok és hitvestársak jogügyletei közokiratba foglalandók. E megszorításon is igen gyakran túteszik magukat telekkönyvi szempontból, egyszerűen elhallgatván, hogy siketnémák, vakok és hitvestársak jogügyletéről van szó.

A községi jegyzők és magánmunkálataik védelmezői részéről gyakran történik nem helytálló hivatkozás arra, hogy ők megfelelő jogi kiképzésben részesülnek, holott jogi kiképzésük a legszűkebb körre szorítkozik. Ezzel a hivatkozással állnak sorompóba az okirat szerkesztés minden újabb törvényhozási szabályozásának kíséreltetével szemben s fellépésüknek kétségtelenül tudnak bizonyos súlyt is adni, mert a jegyzői kar létszáma aránylag elég nagy s mert országos együletben jól vannak megszervezve.

Hozzájárul mindezekhez politikai befolyásuk, amellyel a falu népét mindenrendű és rangú választásoknál a felsőbb utasításoknak megfelelően megszervezni tudják. Ezt a kétségtelenül súlyos befolyásukat csakhamar fölismerték és a községi jegyzők országos együletének közgyűlése már 1901. évben oly határozatot hozott, hogy minden jegyző tartsa kötelességének a választások alatt megjelenő jelölteknek és később a megválasztott képviselőknek figyelmét felhívni arra, miszerint istápolja a községi közigazgatásnak és a jegyzői karnak aktuális kívánságait. Hogy ez mit jelent, nem szorul bővebb magyarázatra.

Köztudomású, hogy a községi jegyzők által szerkesztett okiratok, — a legegyszerűbbeket véve csak ki — a kellő jogi képzettség híján való egyének által készítettén, a perek igen nagy százalékát szolgáltatják. Ez a körülmény nyilván drágítja az igazságügyi költségvetést s emellett a magánfeleknek igen súlyos anyagi károkat okoz.

A jogi képzettség „magas“ színvonalára következtethetünk abból a tényből és hogy az összesen 1 1/2 évre terjedő jegyzői tanfolyam főtantárgyai a közigazgatásiak (nagyon helyesen, mert

közigazgatási teendők képezik tulajdonképpeni hivatásukat); a három jogi tantárgyra tehát vajmi kevés idő jut az amúgy is rövid 1 1/2 félév alatt.

A jegyzők mindezekről eltekintve nem állanak a magánmunkálatok tekintetében intenzív ellenőrzés alatt. Kötelesek ugyan a szabályrendeletek szerint az általuk szerkesztett jogügyletekről és kérvényekről rendes könyvet vezetni, azonban ezek a feljegyzések magánmunkálati ténykedésüknek hűségese képét a legtöbb esetben éppen az ez irányú laza ellenőrzés miatt nem nyújtja. Nem állapít meg a törvény kártérítési kötelezettséget a súlyos műhibák és mulasztásaikért, amelyek pedig bőven előfordulnak.

Van kuriai ítélet, mely a községi jegyzőt kártérítés iránt perlő ügyfelet azon indokolással utasította el keresetével, hogy a törvény a községi jegyzőt jogi munkálatok végzésére nem csak feljogosítja, hanem bátorítja is, anélkül, hogy megfelelő jogi képzettségéről gondoskodnék.

De a községi jegyző hathatós ellenőrzése és fékentartása az okból is nehéz, mert nem csak az országos képviselő választásoknál, hanem a törvényhatóságoknál is szavazati joggal bír, tehát a fölötte fegyelmi hatalmat gyakorló alispán megválasztásánál nemcsak a saját, hanem a falubeliek szavazatával is — melyekre sok módja van befolyást gyakorolnia — elég súlyos tényezőként szerepel.

Úgy a választásoknál, mint a „magánmunkálatok“ céljára való igénybevételnél, igen erős nyomást gyakorolhat — és gyakorol is — a jegyző a falubeliekre. Az állami, törvényhatósági, közigazgatási és pénzügyi végrehajtás szálai (gyakran az adó és illeték kivetései is) a községi jegyző kezeiben futnak össze. Ebből folyólag sokat segíthet, de sokat árthat is a falubelieknek, sőt azokon alkalom adtán érzékeny retorziót is gyakorolhat.

A fentiekből érthető, hogy a jegyzői magánmunkálatokból származó perek légiója ellenére a községi jegyzői magánmunkálkodás politikai körökben állandó támogatásban részesül. Kétségtelen, hogy a jegyző igen áldásos befolyást gyakorolhat falu népére és bármely falunak már külső megjelenésén, rendjén is meglátszik, hogy jó, vagy hanyag jegyző igazgatása alatt áll-e. Közigazgatási szerepe tehát okvetlenül megérdemli a legnagyobb támogatást és fejlesztést. Azt is megérdemli, hogy igen méltányos, rendes évi fizetésben és nyugdíjban részesüljön, hogy minden anyagi gond súlya nélkül szentelhesse egész idejét

és erejét a községi közigazgatás folyton bonyolultabbá váló teendőinek.

De fölvetem a kérdések következő sorozatát:

1. Helyes úton jár-e a törvényhozás, ha a községi jegyzőknek a magánmunkálatokat, — értsd okiratok szerkesztését, — alig számbavehető korlátozással megengedi, sőt azokra egyenesen ráutalja, ebből eredő mellékjövedelmét számításba vévén rendszeres évi fizetése szerényebb megállapításának megengedése által? És teszi azt anélkül, hogy tőlük a megfelelő jogi képzettséget megkivánná!

Ügyvédnek, vagy kir. közjegyzőnek képesítéséhez, hogy pereket vihessen, illetőleg okiratokat szerkeszthessen, szükséges, hogy a gimnázium 8 osztályán kívül, valamely egyetem jogi fakultásán *4 évet* töltsön és a jog és államtudományi doktorátust három szigorlat és egy írásbeli értekezés által megszerezze, ami legalább további *1 évet* jelent. Továbbá legalább *3 évig* joggyakorlatot kell folytatnia és csak azután bocsájtható a bírói-ügyvédi igen szigorú vizsgára, amelynek sikeres letétele esetén lehet csak ügyvéd, vagy közjegyző; sőt közjegyző helyettes is. Ezek tehát összesen *8 évet* töltenek jogi tanulmányokkal és gyakorlattal.

A községi jegyzők tanfolyama azonban csak *1 és 1/2 évig*, a szükséges jegyzői gyakorlat csak *1 évig* tart, tehát *2 és 1/2 év* mulva bárhol községi jegyzővé megválasztható és szinte korlátlanul szerkeszthet okiratokat és beadványokat s az ügyvéddel és közjegyzővel az okiratolás terén mégis diadalmasan versenyezhet, mert *a)* az iroda rezsijét a község viseli, *b)* mert a falu népe nem igen mer a már említett okból szerződéseit megszerkesztése végett máshoz fordulni.

2. Nem ütközik-e az említett körülmények figyelembe vételével még a közerkölesökbe is az, hogy a törvényhozás kellő jogi képzettséggel nem bíró közhivatalnokokat okirat szerkesztési jogosítvánnyal ruház fel? Ellenérvül azt szokták felhozni, hogy kisebb jogügyletekről van szó. Azonban a szegény embernek az ő 10—100 pengője nem oly fontos-e, mint a gazdagnak az ő 10.000—100.000 pengője? A szegényebb néposztály jogviszonyait szabad jogi kuruzslóknak kiszolgáltatni? Annyira már volnánk, hogy a falu népének egészség ügyétől eltiltjuk a kuruzslók beteg gyógyítását. Jogi téren még nem fejlődünk ennyire.

A községi jegyzők magánmunkálatainak igazolására azt is fel szokták hozni, hogy a falu népét nem lehet azzal megterhelni,

hogy apróbb jogügyletei ellátása miatt valamely távol lakó ügyvédhez vagy közjegyzőhöz „utazzék“. Azt azonban mindenki helyén valónak, szükségesnek és okosnak tartja, ha a falu népe terményeit úgy szólván hetenként a legközelebbi városka piacára vigye eladni! Meg is teszi, nagyon helyesen. De ugyanakkor nem irathatja-e meg szerződését egy ahhoz értő jogással? — Hiszen ma már minden kis városban talál kir. közjegyzőt is, ügyvédet is! Ily kifogás 50 év előtt még megállhatott, de azokon a primitív viszonyokon túl vagyunk.

3. Mindettől eltekintve fölvetem azt a kérdést is, hogy állami és községi érdekek szempontjából kívánatos lehet-e, hogy a községi jegyző idejének, figyelmének és energiájának nem csekély részét a „magánmunkálatok“ vegyék igénybe?

Világszerte, vagy legalább is a kultur államokban a köztisztviselőket szigorúan eltiltják a „magánmunkálatoktól“, még Magyarországon is, csak éppen a községi jegyzővel tesznek kivételt!

4. Az előzmények tekintetbe vételével a községi jegyzői intézmény *jövő* kialakulása tekintetében mi volna kívánatosabb:

a) A községi jegyzőket, ahogyan azt ők állandóan hangoztatják, visszaadni a falunak, a falu éppen elég sok és súlyos teendőt igénylő közigazgatásának s mentesíteni őket a magánmunkálatok terhe alól, vagy

b) a községi jegyzőt a magánmunkálatoktól eltiltani? Ez esetben befejezést nyerne a közigazgatásnak igazán teljes elválasztása a jogszolgáltatástól.

A kir. közjegyzőjelöltek öregségi s rokkantsági biztosításra kötelezettek-e ?

Irta: *Dr. Kőrösy Bertalan*
budapesti kir. közjegyző.

Mindenekelőtt általános tájékoztatóul megemlítem, hogy az 1928. évi XL. t.-c. 101. §-a szerint az ezen törvénnyel szabályozott öregségi-, rokkantsági-, özvegyseg és árvaság esetére szóló biztosítást a következő intézetek látják el:

1. Az Országos Munkásbiztosító Intézet, melynek neve a fenthivatkozott törvény hatályba lépéssel Országos Társadalom-

biztosító Intézetre változott (röviden: OTI).

2. A Budapesti Kereskedelmi Betegségi Biztosító Intézet, amelynek neve a fenti törvény hatályba léptével Magánalkalmazottak Biztosító Intézetére változott (röviden: MABI).

Az 1928. évi XL. t.-c.-kel szabályozott öregség, rokkantság, stb. esetére szóló biztosítást az „Országos Társadalombiztosító Intézet“ és a „Magánalkalmazottak Biztosító Intézete“ látják el.

Az 1927. évi XXI. t.-c. a betegségi és baleseti biztosításról intézkedik. A betegségi és baleseti kérdéssel ez alkalommal nem foglalkozom, hanem a közjegyzői kart egy esetből kifolyólag érdeklő öregségi, rokkantsági, stb. biztosítást világítom meg és itt is kiemelem, hogy az 1928. XL. t.-c. 41-ik §-a szerint azok a munkavállalók, akiknek havi javadalmazása az 500 pengőt meghaladja, öregségi, rokkantsági, stb. biztosítási kötelezettség alá egyáltalán nem esnek.

Ezek előrebocsátása után rátérek tulajdonképeni tárgyamra, az alább következőkben.

I.

A Magánalkalmazottak Biztosító Intézete (MABI) Budapesten, irodámban megtartott üzemvizsgálattal kapcsolatban 1936. január 30-án arról értesített, hogy egyik volt helyettesemet 1929. január 1-től 1932. szeptember 30-ig terjedő időre az öregségi, rokkantsági, stb. biztosítottak közé felvette, őt a G. napibérosztályba sorozta és utána visszamenően az esedékes járulékokat — 320—350 P havi javadalmazását véve alapul — 10%-os késedelmi kamatokkal és pótlékokkal együtt összesen 920 P 53 f összegben reám kiróta és felhívott, hogy ezt az összeget 8 nap alatt végrehajtás terhe mellett fizessem meg.

Mínt hogy tudomásom szerint ez az eset páratlanul állott és én a fizetési meghagyás kibocsátásának az üzemi vizsgálattal kapcsolatos különös előzményeit ismertem: ezeknél fogva kötelességemnek tartottam nemesak a magam, hanem az egész közjegyzői kar érdekei megvédelmzése céljából is az alaptalanul kibocsátott, sérelmes fizetési meghagyás ellen az 1927 : XXI. t.-c. 189. §-a értelmében *felszólamlással* élni.

II.

Felszólamlásomban az 1928 : XL. t.-c. 10. §-ának 1. bek. 10. pontja alapján, amely így szól: „a közjegyzőjelöltek nem esnek

öregségi-rokkantsági biztosítási kötelezettség alá — kértem a kiszabott járulék törlését.

Kifejtettem felszólamlásomban, hogy a közjegyzőjelöltek megnevezése — mint *gyűjtőfogalom* — alatt mind az 1874 : XXXV. t.-c. 22. §-a, mind az 1886 : VII. t.-c. 5. és 6. §-ai rendelkezései szerint úgy az ügyvédi vizsgát már letett és egyéb a törvényben megszabott gyakorlatot megszerzett közjegyzői jogosítvánnyal bíró, mint ezt a vizsgát még le nem tett és közjegyzői jogosítvánnyal nem bíró közjegyzőjelölteket is kell érteni.

Hivatkoztam arra is, hogy az 1930. évi IV. t.-c. 2., 3., 6. §-ai értelmében és e törvény 7. §-a alapján kibocsátott 1700/1931. és 15.600/1934. sz. I. M. rendeletek szerint a közjegyzőhelyettesi jogosítvánnyal bíró közjegyzőjelöltek — akik közé az én „*helyettesem*“ is (röviden a mindennapi szóhasználat szerint így fogom nevezni) tartozott, — kötelezőleg tagjai a Kir. Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíj Intézetének és mint ilyenek, öregségi, rokkantsági, stb. biztosítási kötelezettség alatt állanak, ennél fogva a MABI-nál is biztosítás alá nem vonhatók, mert *kétszeres biztosításnak* helye nincs.

Megvoltam győződve, hogy indokaimat a MABI elfogadja és törölni fogja a helyettesem után reám alaptalanul kirótt öregségi, stb. biztosítási járulékot.

Nagy meglepetésemre a MABI Elnöksége 501306/1936. sz. a. hozott határozatával fenntartotta a fizetési meghagyást, illetve az abban kirótt öregségi járulékot törölhetőnek nem találta, mert — így szól az indoklása:

„az 1928 : XL. t.-c. 10 §. 1. bek. 10. pontja értelmében csak a közjegyzőjelöltek mentesülnek az öregségi-, rokkantsági stb. biztosítási kötelezettség alól, míg a közjegyzőhelyettesek biztosítás alóli mentességet az említett törvényszakasz nem mondotta ki, az én „*helyettesem* pedig nem közjegyzőjelölt, hanem ügyvédi vizsgát tett közjegyzőhelyettes s így biztosításra kötelezett; akinek *közjegyzőjelöltsége megszűnt akkor, amikor közjegyzőhelyettes lett, amikor az ügyvédi vizsgát letette* s amikor a közjegyzői kamara helyettesi minősítványát a nyilvántartási jegyzékbe bevezette (1886 : VII. t.-c. 5. §.)“.

továbbá „az ügyvédjelölteket az 1928. évi XL. t.-c. 10. §. 1. bek. 10. pontja csak azért vette ki az e törvény szerinti biztosítás alól, mert a jelöltséget *nem állandó foglalkozásban elhe-*

lyezkedésének, hanem *tanulmány végetti* átmeneti munkavállalásnak minősítette;

végül, mert az ügyvédi oklevél megszerzése után a közjegyzőhelyettes épügy biztosításra kötelezett, *mint az ügyvédi iroda vezetését vállaló, de önálló gyakorlatot nem folytató okleveles ügyvéd*, aki épügy tagja az ügyvédi gyám- és nyugdíjintézetnek, mint amilyen tagja a közjegyzőhelyettes a Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézetének.“...

III.

E határozat megokolását helytállónak nem találtam, ellene tehát *fellebbezést* adtam be a *bpesti közp. kir. járásbirósághoz*, *mint Társadalombiztosítási Birósághoz*. És ezzel megindult a per.

Ezentul — a törvény rendelkezése folytán — én *felperesként* szerepeltem, míg a MABI *alperessé* lett.

Fellebbezésemben a következőket adtam elő:

1. Rámutattam arra, hogy „helyettesem“ közjegyzőjelöltsége nem szűnt meg azáltal, hogy ő ügyvédi vizsgát tett, később helyettesi jogosítványt nyert és hogy helyettesi minősítványát a kamara a nyilvántartási jegyzékbe bevezette, hanem ezen tények folytán csupán olyan helyettesi jogosítvánnyal bíró közjegyzőjelölt lett, akinek szellemi minősítése az ügyvédi vizsgával fokozódott és működési köre a törvény értelmében megnövekedett; azonban közjegyzőjelölt maradt még akkor is, amikor az ügyvédi vizsga letétele után a törvényben előszabott két évi közjegyzői gyakorlatát kitöltötte, vagyis tulajdonképpen mindaddig, amíg közjegyzővé ki nem nevezték.

2. Vitattam a határozat indokolása ellenében, hogy az ügyvédi vizsga egymagában, de még a közjegyzőhelyettesi jogosultság elnyerése sem jelenti a közjegyzői kiképzés, illetve gyakorlat teljességének megszerzését és hogy a helyettesi jogosítványos közjegyzőjelöltséget *nem lehet állandó foglalkozásban való elhelyezkedésnek tekinteni*, hanem csak *további tanulmány és gyakorlati kiképzés céljából szükséges átmeneti munkavállalásnak* kell minősíteni, mert az 1886 : VII. t.-c. 1. §-ának c) pontja az ilyen közjegyzőjelölteknek közjegyzővé leendő kinevezetéséhez az egységes ügyvédi és birói vizsga letételétől számítva, 2 évi minimális közjegyzőhelyettesi gyakorlatot kíván meg. Ezzel szemben az *ügyvédi oklevelet megszerzett ügyvéd azonnal önálló ügyvédi gyakorlat folytatására jogosult*, ha valamelyik

ügyvéd kamarának lajstromába felvéteti magát. Az ügyvéd nem is lehet ügyvédjelölt többé, még akkor sem, ha egy másik ügyvéd irodájában működik, mert az ügyvédi vizsga letételével elérte kiképeztetésének teljességét és önálló foglalkozással ügyvédi hivatásának élhet, — viszont a közjegyzőjelölt még akkor is csak jelölt marad, ha helyettesi jogosítvánnyal bír, mert nála az ügyvédi oklevél csak képesítést jelent, de nem státuszváltozást.

3. Felhoztam, hogy ügyvédi oklevél megszerzése után önálló ügyvédi gyakorlatot nem folytató, vagyis valamely ügyvédi kamaránál be nem jegyzett, hanem egy másik ügyvéd irodájában rendszerint „irodavezető“-i minőségben munkálkodó ügyvéd öregségi, stb. biztosításra azért kényszeríthető, mert *nem folytat önálló ügyvédi gyakorlatot* és mert, *mint ilyen az 1934 : XXIII. t. c. 2. §-a értelmében nem tagja kötelezőleg az Országos Ügyvéd Gyám- és Nyugdíjintézetnek*, tehát öregség, stb. esetére biztosítva nem volna, minélfogva a MABI-nál biztosítási kötelezettsége indokolt lehet. De a helyettesi jogosítvánnyal bíró közjegyzőjelölt — abban az esetben, ha 45. életévét még be nem töltötte, — az 1930 : IV. t.-c. 2. §-a szerint *kötelezőleg* tagja a Kir. Közjegyzők és Közjegyzőjelöltek Nyugdíjintézetének s ezáltal öregség és rokkantság esetére biztosítva van és pedig sokkal *kedvezőbben, min a MABI-nál volna!*

IV.

Fellebbezésem folytán a budapesti központi kir. járásbiróság, mint társadalombiztosítási bíróság VI. 554/IV/1936. számú végítéletét, alperes fellebbezése és arra az én *észrevételeim* után a budapesti kir. ítélőtábla Mf. XIX. 13. 115/7/1936. számú végítéletével helybenhagyta.

Észrevételeimben felhívtam a bíróság figyelmét arra, hogy az 1874. évi XXXV. t.-c. II. fejezetének címében a „*helyettesek*“ azért vannak külön felemlítve, mert vannak olyan helyettesek, akik nem közjegyzőjelöltek. Így pl. az 1874. évi t.-c. XXXV. t.-c. 22. §-a szerint amikor a kamara *hivatalból rendel helyettes az illető törvényszék területén levő közjegyzők közül* és az 1886. évi VII. t.-c. 9. §-a szerint, amikor a *kir. járásbiróság vezetője végzi, mint a közjegyző szükségbeli helyettese* — kevés kivétellel — mindazon teendőket, amelyek a közjegyzői hatáskörhöz tartoznak.

Ugy a járásbiróság, mint a kir. ítélőtábla alapos megokolásából kiemelem a következőket:

„1. az 1874. évi XXXV. t.-c. 22. és 24. §§-aiból, valamit az 1886. évi VII. t.-c. 5., 6., 7., 8. §§-aiból, továbbá az 1930. évi IV. t.-c. címhasználatából, mely így szól: „a kir. közjegyzők és közjegyzőjelöltek nyugdíjintézetéről“ és e törvény alapján kibocsátott 1700/1931. és 15.000/1934. sz. I. M. rendeletekből világosan kitűnik, hogy a közjegyzőjelöltek fogalma mint gyűjtőelnevezés alatt mind a helyettesi jogosultsággal bíró, mind az ilyennel nem bíró közjegyzőjelölteket együtt értette, mert rendszeresen és következetesen a helyettes elnevezés mellett a közjegyzőjelölti minőséget is használta, — amiből következik, hogy a közjegyzőjelölt helyettesi jogosultsággal történt felruházása után továbbra is közjegyzőjelölt marad és őt a helyettesítési jogosultsággal együtt járó nagyobb hatáskör és kötelezettség közjegyzőjelölti minőségétől meg nem fosztja; továbbá, mert az 1886. VII. t.-c. 42., 43., 44. és 45. §§-ai szerint a helyettesi megjelölés nem vonatkozik a közjegyző alkalmazásában álló helyettesi jogosultsággal felruházott közjegyzőjelöltekre, hanem csak az 1874. évi XXXV. t.-c. 22. §-a alapján a Kamara által hivatalból kirendelt helyettesekre. Ennek az álláspontnak a helyessége kitűnik különösen az 1886. évi VII. t.-c. 45. §-ának II. c) pontjánál meghatározott fegyelmi büntetésnél: az elmozdításnál, mert az elmozdítás csak kinevezett közjegyzővel, vagy a törvény alapján kirendelt helyettesel szemben nyerhet alkalmazást, mely rendelkezésből határozottan kitűnik a „helyettes“ és a helyettesi jogosultsággal felruházott közjegyző közti különbség.

2. Az 1928. évi XL. t.-c. 10. §. 1. bekezd. 10. pontjának miniszteri indoklása szerint a most említett törvényben megjelölt munkavállalók, vagyis „az ügyvédjelöltek és közjegyzőjelöltek sok valószínűség szerint a várakozási időnél rövidebb időt töltenek foglalkozásuknak ebben a körében“ — és ez az indok még inkább áll fenn a helyettesi jogosultsággal bíró közjegyzőjelöltekkel szemben, miután ezek már közelebb jutottak kinevezésükhöz, — továbbá a közjegyzőjelölt jogi helyzete egészen más, mint az ügyvédjelölté, mely utóbbi, ha az egységes birói és ügyvédi vizsgát már letette és az ügyvédi kamara tagjai közé magát felvette, ügyvédi működését minden további gyakorlat kimutatása nélkül megkezdheti, — míg a közjegyzői kinevezéshez az egysé-

ges birói és ügyvédi vizsga letételén kívül több évi közjegyzői gyakorlat kimutatása is szükséges.

3. Alperes MABI-nak az a támadása, hogy az 1928. évi XL. t.-c. 10. §. 1—5. pontjai az ott felsorolt munkavállalók csoportjával összefüggésben kiterjesztőleg magyaráztatott más munkavállaló csoportra is: nem találtatott alaposnak, mert az 1928. évi XL. t.-c. 10. §-ához fűzött miniszteri indokolás szerint egészen természetes, hogy közszolgálati és egyéb alkalmazottak (munkavállalók) a biztosítási kötelezettség alól mentesséssenek olyan esetben, amidőn nekik a törvény vagy egyéb joghatályos szabályzat öregség, rokkantság, stb. esetére kellő biztosítást nyújt, különösen, ha *értékesebbet* nyújt, mint pl. a MABI, vagy az OTI és pedig annál is inkább, mivel ilyen esetben a munkavállalókra a *kétszeri biztosítás indokolatlan megterhelést jelentene*. Már pedig a helyettesi jogosultsággal bíró közjegyzőjelöltekre nézve az 1930. évi IV. t.-c. alapján kibocsátott I. M. nyugdíjrendelet kötelezőleg és az Igazságügyminiszter felügyeleti joga mellett, sokkal értékesebb szolgáltatást nyújt; — és kormányhatósági ellenőrzés alatt áll az is, hogy a királyi közjegyzők és közjegyzőjelöltek nyugdíjintézete kötelezettségeinek mindenkor eleget tegyen.

Nem volt figyelmen kívül hagyható az sem, hogy amidőn az 1928. évi XL. t.-c. életbelépett, — az 1930. évi IV. t.-c. már előkészítő tárgyalás alatt állott és e két törvénynek rendelkezései egymással összhangba hozattak.

4. A MABI ellenvetése, hogy az 1930. évi IV. t.-c. 2. pontja szerint a 45 éven felüli korban helyettesi jogosultsággal bíró közjegyzőjelöltekről gondoskodás nem történik, megdőlt azáltal, hogy ugyanez áll azon közjegyzőjelöltekre is, akik 45. életévük betöltése folytán a nyugdíjintézet tagjainak sorába való felvételüket már nem kérhetik, — már pedig az utóbbiak a MABI álláspontja szerint sem vonhatók biztosítási kötelezettség alá. (1928. XL. t.-c. 10. §-a 10. pont.)

Ha tehát nincs helye annak, hogy „a helyettesi jogosultsággal nem rendelkező 45 éves korhatárt elért közjegyzőjelöltek biztosítási kötelezettség alá essenek, még kevésbé áll ez a helyettesi jogosultsággal rendelkező 45 éves korhatáron felüli közjegyzőjelöltekre, akik éppen ezen minőségük folytán már közjegyzői kinevezésre számíthatnak, amikor is azután a törvény 2.

§-a 1. pontja szerint korhatárra való tekintet nélkül a nyugdíjintézet tagjaivá válnak.“

* * *

Kitűnik az előadottakból, hogy a MABI helytelenül értelmezte nemcsak az 1928 :XL. t.-c. 10. §-ának 10. pontját, hanem az 1874. évi XXXV. t.-c., az 1886. évi VII. t.-c. és az 1934. évi IV. t.-c.-eknek és az utóbbi törvényekkel kapcsolatban kibocsátott igazságügyminiszteri 1700/1931. és 15.600/1934. számú rendeltnek a közjegyzőjelöltekre vonatkozó rendelkezéseit akkor, amikor a kir. közjegyzőjelöltek alatt csak a helyettesi jogosítvánnyal nem rendelkező közjegyzőjelölteket értette. A MABI pere *probaper* volt, ami kitűnik a fellebbezésében írt abból a kijelentéséből, hogy „elvi okból kellett az intézetnek, a járásbírói ítélet ellen fellebbezni, mert az ítéletábrai döntés nélkül ki volna téve annak, hogy a járásbírói jogerőssé váló ítéletére tekintet nélkül más bíróság a másodfokú bíróság a közjegyzőhelyettes szolgáltatásokra igényjogosultságát kötelezőnek minősített biztosítása alapján megállapítja.“

Ha tehát a MABI a pert megnyeri, nem ismert volna megállást, hanem mindazokat a helyettesi jogosítvánnyal bíró közjegyzőjelölteket öregségi, rokkantsági, stb. biztosítás alá vonta volna, akiknek javadalmazása havonként az 500.— pengőt nem haladja meg, mert az egész eljárásból kitűnik, hogy a MABI célja biztosítási területének kiszélesítése volt.

Kétségtelen tehát, hogy a pernek reám nézve kedvező befejezése egyrészt a közjegyzői kart nyugtalanságoktól és felesleges idővesztés és kiadásoktól mentesítette, — másrészt pedig anyagot is szolgáltatott a készülő közjegyzői rendtartásban a közjegyzőjelölti és helyettesi intézmény pontos szabályozására.

Közlemények.

Új igazságügyi államtitkár. A kormányzó *Mikecz* Ödön dr. volt belügyi államtitkárt igazságügyi államtitkárrá nevezte ki. Az új államtitkár főispáni és államtitkári működése előtt Nyiregyháza gyakornok ügyvéd volt.

A budapesti kamara választmányi ülése. A budapesti kir. közjegyzői kamara választmányja április hó 13-án *Lázár* Fe-

renc dr. felsőházi tag elnöke alatt rendes ülést tartott, amelyen *Barcs* Ernő dr. titkár előadásában folyó ügyeket intéztek el. Ezek között helyeslően tudomásul vette a választmány azt a bejelentést, amely szerint Budapesten működő közjegyzőkre vonatkozólag az általános forgalmi adó kontingentálása tekintetében az illetékes pénzügyi hatósággal sikerült méltányos megállapodást létrehozni.

Társasvacsora az Ügyvédi Körben. A Budapesti Ügyvédi Kör Budapesten az *Andrássy-út* 2. számú házban megnyílt új helyiségében április hó 13. napján társasvacsorát rendezett, amelyen *Lázár* Andor dr. igazságügyminiszterrel az élükön a magyar jogászvilág előkelőségei nagy számban jelentek meg. A budapesti kir. közjegyzői kamarát a társasvacsorán *Kőrössi* Bertalan dr. budapesti kir. közjegyző képviselte.

Részletek a volt közjegyzői nyugdíjgyesület történetéből. Egyik volt kir. közjegyző iratai között az immár megszűnt közjegyzői nyugdíjgyesületre vonatkozó feljegyzéseket találtak, amelyek közérdekűek lévén, azokat az alábbiakban közöljük:

„Az alakuló ülést 1902. december 28-án tartották meg *Zimányi* Alajos dr. kir. közjegyző elnöke alatt. Az alakuló ülés jegyzőkönyvét *Róth* Zsigmond dr. kir. közjegyző vezette. Az alakuláskor 65 tag volt, akik fejenként 100 K. belépési díjat fizettek be. Az ekként a tagsági díjából befolyt 6500 K. és a „Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egylete“ által átengedett 50.000 K. képezték a nyugdíjgyesület első évi vagyonát. Az első felügyelő-bizottság tagjaiul megválasztották: *Zimányi* Alajos, *Jakab* Géza, *Róth* Zsigmond dr., *Pongrácz* Kálmán és *Csathó* Lajos kir. közjegyzők. 1909. május hó 19-én *Jakab* Géza kir. közjegyzőt választották meg az egyesület elnökévé. Az elnöki tisztséget *Jakab* Géza halála után az 1919. évi február hó 2-án tartott rendes közgyűlésen *Róth* Zsigmond dr. kir. közjegyzővel töltették be. A *Róth* Zsigmond dr. lemondásával megüresedett elnöki tisztségre 1922. április hó 9-én *Janits* Imre dr. kir. közjegyzőt választották meg. Az 1918-ban (vagyis az összeomlás idejében) folyósított legmagasabb nyugdíj és özvegyi nyugdíj évi 1.600 K. volt. A tagsági díj 1918-ban évi 340 koronában volt megállapítva. A nyugdíjgyesület vagyona az 1918. évi mérleg, valamint nyereség és veszteség számla szerint a következő volt: értékpapirokban (köztük 1000 frt. n. é. sorsolt 4%-os magyar földterhermentesítési kötvény, 23000 frt. n.é. ugyanolyan sorsolatlan kötvény, 50000 k. n. é. 4 1/2%-os kisbirtokosok országos földhitelintézetbeli záloglevél, 49920 K. n. é. 4 1/2%-os és 90000 K. n. é. 4 %-os magyar állami, illetve koronajáradék, 48000 K. n. é. 4 %-os kereskedelmi banki jelzáloglevél) 483.120 K. függő szelvényekben és kamatokban 18.116 K. 33 f., folyószámlakövetelésben 20.900 K., tagdíjkövetelésekben 13.050 K., összesen: 535.186 K. 33 f., amelyből levonva a nyugdíjhátralék

és előre fizetett tagdíjak fejében 12.145 K-t, marad tiszta vagyónként 523.041 K. 33 f.

Nehéz és megpróbáltatásteljes évek voltak a nyugdíjgyesület történetében az 1919. és 1920. évek, amelyekben az ismert viszonyok miatt közgyűlésre sem lehetett a tagokat összehívni. Különösen veszély fenyegette az intézetet a proletárdiktatura alatt előállott válságos helyzetben, amidőn az intézet akkori elnökének távollétében Janits Imre dr. — kit a felügyelő-bizottság 1919. évi április hó 12-én az intézet alelnökévé választott, — a várható súlyos következményekkel nem törődve, sőt dacolva a fenyegetésekkel, megtagadta hozzájárulását az intézet vagyonának kiszolgáltatásához és így azt megmetette az elkönfiskálástól. (Sajnos azonban nem az elértéktelenedéstől! Szerk.)

Az 1928. évben megtartott utolsó közgyűlés elé terjesztett mérleg szerint a nyugdíjintézet vagyona: Értékpapirokban a Mektárnál 233 P 37 f. 85.000 K. n. é. hadikölcsönkötvény, 196 P. Folyószámlakövetelés a) rendes számlán 1373 P., b) Özv. Thuróczy Györgyné számlán 4 P. Értékpapirok a Mektárnál „özv. Thuróczy Györgyné“ című letét-számlán 900 P. 76 f. Tagdíj és segélyhátralék a Mektár által adott kimutatás szerint 948 P 76 f. Összesen: 3655 P 63 f. Teher: Tagdíj és segélyhátralékok, mint kétes és részben behajthatatlan követelések 948 P 76 f. Ki nem fizetett nyugdíjhátralékok 17 P 47 f. Tagok követelése 1927. évi túlfizetés címén 40 P 28 f. Mektárnál fizetett költség 40 P. Összesen: 1046 P 51. Tiszta vagyon 2609 P 12 f. A Mektárnál folyószámlán kezelt készpénzösszeg az 1928. évi május 13-án tartott évi rendes közgyűlés határozata alapján a segélyért folyamodó özvegyek közti felosztásra használtatott fel.

Az 1931. április havában megalakult új közjegyzői nyugdíjintézet vette át a nyugdíjgyesület vagyonát, mely állott 2969 P értékű értékpapirból, még 180 P értékű hadikölcsönkötvényből, bankfolyószámlán kezelt 149 P készpénzből, összesen 3298 P értékből“.

Hagyatéki díj megállapítás közszerzemény esetében. A budapesti kir. törvényszék 21. Pf. 13162/3/1936. számú végzésével a hagyatéki bíróság végzése megváltoztatásával a közjegyzői díjak kiszámításának alapját képező leltári értékből leszámította a közszerzeményi vagyoneértéket s a közjegyzői díjakat csupán az ekként fennmaradt érték után állapította meg. A másodbirói végzés indokolása szerint „örökhagyó özvegye a hagyatéknak fele részére közszerzemény jogcímén támasztott igényt s ezt az örökösök is elismerték. Ilyen tényállás mellett a kir. közjegyző a hagyatéknak cselekvő és szenvedő állapotát akként állította fel, hogy abba felvette az özvegy által közszerzeményként igényelt értékeket és terheket is és a díjat a cselekvő érték alapján számította fel. Örökösök a 2. sorszám alatt előterjesztett felfolyamodásukban az ott felhozott okokból kérték az özvegy által igényelt

közszerzeménynek a cselekvő állapotból való kihagyását, továbbá a szenvedő állapot 2. és 3. tételeinek fele összegben való felvételét és végül a kir. közjegyző díjainak mérséklését. A kir. törvényszék a felfolyamodását minden irányban alaposnak találta. A közszerzemény, tekintettel arra, hogy örökjogunk szerint a házastárs halálával a túlélő házastárs közszerzeményi joga önmagától megnyílik, hagyatéki vagyonnak nem tekinthető, miért is a kir. törvényszék a hagyatéknak cselekvő állapotát akként állapította meg, hogy az ott 1., 3., 4., 5., 6. és 7. sorszám alatt felvett tételek értékének $\frac{1}{2}$ részét, mint közszerzeményt a hagyatékból kivette s mint hogy az érdekelték között az 1936. évi november hó 9. napján felvett hagyatéki tárgyalási jegyzőkönyv szerint oly értelmű egyesség jött létre, miszerint a szenvedő állapot 2. és 3. tétele alatt foglalt hagyatéki terhek $\frac{1}{2}$ részét az özvegy átvállalta, ezért a kir. törvényszék a hagyatéknak szenvedő állapotába a 2. és 3. tételek alatt felvett terheknek csak $\frac{1}{2}$ részét állította be. Fentiek folytán a kir. törvényszék megállapította, hogy a hagyatéknak tiszta 3413 P. 12 fillért tesz ki. A kir. törvényszék már több ízben elfoglalt álláspontja szerint a 6800/1935. I. M. számú rendelet 1. §-ának 3. bekezdése értelmében a díjszámítás alapja a tárgyalás alá vont hagyatéki vagyonnak a terhek levonása nélküli értéke s minthogy a fentebb kifejtettek folytán a közszerzemény hagyatéki vagyont nem képez, ebből okszerűen következik, hogy az a most felhívott törvényhely rendelkezései szerint díjszámítás alapjául sem szolgálhat“.

A budapesti kir. törvényszéknek a most közölt végzésében elfoglalt álláspontja immár sajnos az illető tanácsnak állandó gyakorlata, amelyet azonban ennek ellenére helyesnek el nem fogadhatunk. A 6800/1935. I. M. számú rendelet kifejezett szavai szerint a díjszámítás alapja a tárgyalás alá vont hagyatéki vagyonnak a terhek levonása nélküli leltári értéke. Az a vagyonérték, amelyet a felek hozzájárulásával a hagyatékhöz leltároztak, a díjfelszámítás szempontjából hagyatéknak tekinthető, arra való tekintet nélkül, hogy később a tárgyaláson a leltározott vagyonnak bizonyos részére közszerzeményi igényt érvényesítenek. Nem tartjuk helyesnek ugyanis a kir. törvényszéknek azt az álláspontját, amely szerint a közszerzeményi jog az egyik házastárs elhalálásával önmagától megnyílik, legalább is olyan értelemben nem, mint az öröklési jog, amely ipso jure áll be. A közszerzeményi igény az elhalálkozás után csak érvényesíthetővé

válí, (l. Kolosváry Bálint Magyar Jogi Lexikon V. 190. l.) ha tehát az igényt nem érvényesítik, az illető vagyontárgy egészben hagyaték marad és egészben átadás tárgyát képezi. Ami a tárgyalás alá vonás kritériumát illeti, az a közszerzeményi igény elbírálása tekintetében a legeklatánsabb módon nyilatkozik meg, amikor a tárgyalás eredményeként jut tulajdonképen az özvegy a közszerzeményi vagyontárgy után az egész érték figyelembevételével a tárgyalási díj felszámítása arra való tekintet nélkül, hogy a közszerzemény tárgya vagyon felelő része véglegesen hagyatékknak nem tekinthető.

Ügyvédi összeférhetlenség hagyatéki tárgyaláson. A közjegyzői gyakorlatot közvetlenül érintő kérdésben hozott legutóbbi érdekes ítéletet 3415/1936. szám alatt a kir. Kuria. A hagyatéki tárgyalásról készített jegyzőkönyv szerint két testvér lemondott arról a jogukról, hogy az atyjuk végrendelete alapján harmadik testvérük egyenként 17000—17000 pengőt fizessen meg részükre. A jegyzőkönyvet csupán az egyik lemondó fél és egy ügyvéd, mint az összes örökösök meghatalmazott képviselője írta alá. A Kuria megállapítja, hogy *a hagyatéki tárgyaláson létesült megállapodás tekintetében a testvérek egymással szemben ellenérdekű felek voltak, az ügyvéd mind a két ellenérdekű felet nem képviselhette és mindkettőjük nevében az egyességet jogérvényesen meg nem köthette.* Ebből következően a jegyzőkönyvnek a meghatalmazott ügyvéd által történt aláírásával a megállapodás létrejöttnek önmagában nem tekinthető s így az ítélet szerint nem joghatályos az a kijelentés, amely szerint az egyik testvér a részére megállapított összeg iránt támaszható igényről lemondott. Mindez azonban a Kuria ítéleti indokolása szerint nem zárja ki azt, hogy a megállapodás létrejötte a jegyzőkönyvtől függetlenül külön igazoltassék. — A Kuriának ez az állásfoglalása az ügyvédi képviselő megfelelő felülvizsgálására utalja a hagyatéki ügyekben eljáró kir. közjegyzőket is, mert az összeférhetlenségre való figyelmeztetés elmulasztása esetén — amint ez már más vonatkozásokban gyakrabban megtörtént — a bíróság legalább is erkölcsi joghátrányban könnyen részesítheti az eljárt közjegyzőt.

Jegyzői magánmunkálatok galériája. Ennek a közlönynek mult számában megokoltuk, miért tartjuk indokoltnak ennek a néhány számon keresztül szünetelő rovatnak újabb megnyitá-

sát. Ezuttal is hangsúlyozzuk, hogy tökéletes tudatában vagyunk annak, miszerint a szakkörök s így ennek a közlönynek olvasói előtt szükségtelen állandóan — ad oculos demonstrandum — esetek közlésével törekedni a meggyőzésre abban az irányban, hogy a jegyzői magánmunkálatokat elvi, általános jogszolgáltatási nézőpontból egy kultur jogállamban megtűrni nem lehet. A jegyzői magánmunkálatok mellett csak olyan indokok szólnak, amelyek a községi jegyzők orvosi, avagy mérnöki „magánmunkálkodása“ mellett hasonlóan szólának. Ahogyan tehát nem lehet megengedni, hogy a jegyzők megfelelő szakszerű kiképzés nélkül orvosi, vagy mérnöki ténykedést végezzenek, épúgy megengedhetetlen a megfelelő jogász képzés nélkül — a jegyzői tanfolyamok hevenyészett, dióhéjban való jogi előtanulmányai a 8 éves jogi nevelés mellett megfelelőnek a legtávolabbról sem minősíthetők — a speciálisan s különösen a magánjogi vonatkozású magánmunkálatok végzése. Nem is a meggyőzésre törekszünk tehát, amikor ezt a rovatot, ha nem is állandóan, de időnként ismét bevezetjük, hanem mert látjuk, hogy a kérdést a politikumtól ezidőszerint még szétválasztani nem tudják, a könnyebb szétválaszthatás közelebbi aktualitásáig feltétlenül indokoltnak tartjuk a kérdés állandó napirenden tartását. Ezt pedig a leghatásosabban véljük eszközölni akkor, ha a jegyzői magánmunkálkodás dzsungeljéből kihalászott eseteket közlünk, amelyek önmaguk minden argumentálásnál hatásosabban beszélnek.

A girinesi jegyző az alábbi jegyzőkönyvet készítette s megnyugtatta az ügyfelet, hogy a közokiratba foglalt végrendelet most már végérvényesen hatálytalan.

„Jegyzőkönyv. Készült Girincsen, 1936. december hó 29-án, a közjegyzői irodában.

Megjelent Mészáros Sándor körömi lakos és kéri jegyzőkönyvbe foglalni alábbi kérelmét: 1936. év június hó 2-án személyesen megjelentem Szerencsen, Czindery Jenő dr. kir. közjegyző úr előtt és ott végrendeletet „kötöttem“. Ezen végrendeletem a kezeim között lévő, közjegyzői igazolás szerint 51/1936. ügyszám alatt a szerencsi kir. közjegyző úr irattárába van letétbe helyezve.

Tekintettel arra, hogy a végrendeletemben örökösöként megnevezett Hudák Erzsébet velem szemben nem úgy viselkedik, mint ahogy azt tőle elvárhatnám, teljesen ép és tiszta elmével és szabad akaratú elhatározással visszavonom, illetve kérem a letétbe helyezett végrendeletemnek a kiadását.

Jegyzőkönyv felolvasása után, helybenhagyólag aláíratott. Kmft. Mészáros Sándor sk. Tanúk: Szentandrassy László sk., Olvashatatlan aláírás sk., Szentandrassy Elek sk., Olvashatatlan aláírás sk.

Alulírott körjegyző hivatalosan igazolom, hogy előttem személyesen ismert Mészáros Sándor körömi lakos, azon célból jelent meg, hogy vele a fenti jegyzőkönyvbe mondottakat vegyem fel és a jelen jegyzőkönyvet előttem sajátkezűleg írta alá.

Girincs, 1936. december hó 20-án. Szikszay sk. körjegyző. Girincs község peesétje“.

Némi kínos vergődés nyomai látszanak ezen a jegyzőkönyvön. Minden irányú formaságokat vett igénybe a jegyző az elérni kívánt cél érdekében. Négy tanut alkalmaz hivatalosnak látszó jegyzőkönyvnél, a fél aláírását külön is „hitelesíti“. Mindennek eredménye pedig az, hogy a végrendelet a visszavonás ellenére is érvényben maradt, mert az 1876 : XVI. t.-c. 35. §-ának rendelkezései szerint a végrendelet visszavonásához ugyanazok az alaki kellékek kívántatnak meg, mint annak alkotásához. A jegyzőkönyv pedig ezekkel az alaki kellékekkel minden jogi analfabéta erőlködés ellenére sem rendelkezik. Ezt a visszavonást tehát sikerült a jegyzőnek végérvényesen elintéznie.

A nőtincsi körjegyző kitűnő jogi tudásának dicsőségét zengi az alábbi okirat:

„Egyezségi nyilatkozat.

Mi alulírotak, de itt is megnevezett Bach Mária férjezett German Mihályné és Bach Erzsébet férj. Bach Jánosné szendehelyi lakosok, mint Bach Jakab édes gyermekei és leendő örökösei a fent nevezett apával, valamint az érdekelt Bach József és Bach Miklós fitestvérrel történt megállapodás alapján kijelentik, hogy ez idő szerint még az apa tényleges és telekkönyvi tulajdonát képező és a szendehelyi 506. számú tkv.-ben 1. sor, 12. hrsz. alatt foglalt ingatlanra — mint a szülői házból kiházasított gyermek — igényt nem tartván, arról Bach József és Bach Miklós javára általuk egyenként értendő 1200 P., azaz Egyezerkettőszáz pengő fejében lemondunk s már most beleegyezésünket adjuk ahhoz, hogy ezen lemondásunk akár az apa Bach Jakab által létesítendő osztálynál, vagy az utánna megnyíló örökösödés során figyelembe vétessék és javukra minden továbbiak nélkül bekebelezessék, mint olyan, melyből teljes kielégítést nyertünk és arra sem átvevő Bach József és Bach Miklós, sem az atya, Bach Jakabbal szemben semmi nemű követelésünk nincs.

Az egyenként fizetendő 1200 P. úgy értendő, hogy Bach József által fizetendő 1200 P. Bach Mária férj. German Mihálynét illeti, Bach Miklós által fizetendő 1200 P. Bach Erzsébet férj. Bach Jánosnéét illeti.

Ugy Bach Mária férj. German Mihályné, valamint Bach Erzsébet férjezett Bach Jánosné kijelenti, hogy az őket illető 1200 P. fejében már 600—600-t felvettek és így a még hátralevő 600—600 P. 1936. év október havában lesz fizetendő, mire Bach József és Bach Miklós egyértelmű kötelezettséget vállal.

Végül Bach Miklós megállapítani kívánja, hogy az általa kifizetett 600 P-t s a még hátralevő 600 P-t neje, született Ménich Erzsébet vagyó-

nából adja s így vele szemben elismeri tartozását, amit úgy kíván kifizetni, hogy a most Bach Erzsébet férjezett Bach Jánosné által juttatott egynegyed ház és beltelek tulajdonjogát átadja.

Mely ekként kiállított egyezség nyilatkozat felolvastatott, megmagyaráztatott, az atya Bach Jakab hozzájárulása után elfogadva, a jelen volt tanuk előtt aláíratott.

Kelt, Szendehelyen, 1935. október hó 21-én.

Bach Jakab sk., Bach Miklós sk., Bach Erzsébet sk., Virsinger György sk., German György sk.“

Az egyébként tökéletesen „szabatos jogi“ elintézés mellett úgy mellékesen, házastársak között való vagyoni rendezést is tartalmaz az a különben illetékezés végett be nem mutatott jogászai műremek, amelybe foglalt megállapodások tényleges perfektuálásához csupán annyi újabb okirat volna szükséges, ahány megállapodás van az „egyezségi“ „nyilatkozat“-ban.

A matolesi jegyzőnek az 1876. évi XVI. törvény cikkbe foglalt végrendeleti alakszerűségekhez és a jogászai szabatosághoz való viszonyáról ékesen szól az alábbi végrendelet, amelynek egyébként a stílusa és helyesírása sem éppen megvetendő.

„Végrendelet.

Mely szerint alulírott Széles Pálné született Széles Lidia matolesi lakos Teljes ép elmével minden rábeszélés nélkül saját birtokomban lévő földemet a három gyermekemnek elrendeltem életembe nek darab neké legyen. 1., Elsősorban Amerikai lakos Széles Gusztáv fiamnak hagyom A Gyarmati határban lévő földemet, a vezsősön 5 vécás szántó földemet A matolesi határban lévő nyárocsi dülőbe 2 és fél vécás. Ismét a nyárasón egy és fél vécás. Ez a három darab a Gusztávé. 2., Kisgyörgy Lajosné Sz. Széles Ida gyermekemnek hagyom a tunyogi határban lévő földemet a kelerféle tagba a telek helyen adták azt a földet 5 vécás szántó föld. A dombszerbe 1 és fél vécás, Ismét a dombszerbe 80 kadrát. Egy kis darab 30 kadrát. A liba délölöbe 1 vécás Ómatócsba a Deli Imrécé mellett fás kert. 3., Széles Géza fiamnak hagyom a dombszerbe 4 vécás szántó föld a Szarka Lajosé mellett. A libadélöbe 2 vécás ismét a libadélöbe 1 és fél vécás. Az erdőrészt 1 és fél vécás. Az állomásnál 1 vécás. Ómatócsba a Szabójék mellett szántóföld 300 kadrát 4 fa van benne. Egy másik darab a Széles Józsefé mellett. Kadosába van egy kis kert be van ültetve fával. Ha a Gézajé többre men vallamivel mint a többijé mert Géza a gondozó családjával együtt Mán egy éve hogy ágyba fekvő vagyok. Nem tudok lábomra álni mán két télen feküdtem 76 éves vagyok fuladok télen éjesaka égni kelet a tűznek úgy van egy kis nyugodalmam nagyon sok vellem a baj. De tesznek mindent panasznélkül. Az ingóságot is Széles Géza fiamnak hagyom. Kelt Matolcs, 1935. október 27. Végrendelkező Széles Pálné Széles Lidia sk. Elöttünk: Tisza István sk., Kisgyörgy István sk., Dávid Menyhért sk., if. Szabó Pál sk.

Ezuttal a jegyzők magánmunkálkodásával kapcsolatos felelősség tekintetében meg kell emlékeznünk a m. kir. Kuria 5715/1936. P. VI. számú ítéletéről, amely egy magánmunkálkodó községi jegyző ellen indított kártérítési keresetet utasított el. A jegyző ugyanis egy adásvételi szerződést szerkesztett, amelyben vételár hátralék jelzálogi biztosításáról nem gondoskodott, aminek következtében az behajthatatlanná vált. A Kuria azért utasította el a keresetet, mert a községi jegyző a megbízást a vásárlótól kapta s a szerződés írásba foglalását megelőző tárgyalások rendjén a vételár hátralék jelzálogjogi biztosításáról nem volt szó s mert a községi jegyző a kereskedéssel foglalkozó eladókról joggal tehetett fel, hogy megítélhettek, szükség van-e a vevővel szemben a vételár hátralék biztosítására. Erről az ítéletről inkább csak annak dokumentálása végett emlékezünk meg, hogy a jegyzők magánmunkálkodásért való felelőssége méltán tekinthető illuzorikusnak. Egyébként tárgyilagosan megítélve az esetet, mulasztást itt a tkvi hatóság is követett el, mert a tkvi rendtartás 130. §. c) pontjában írt rendelkezések ellenére a vételárhátralékot feltéve, hogy ezt a szerződésből megállapíthatta, hivatalból nem biztosította.

Új útlevel kiállítási díjak. A m. kir. belügyminiszter 111.111/1937. számú körrendelete szerint 1937. március hó 1-től kezdve az útlevel kiállítási díjak a) közszolgálatban álló alkalmazottak és hozzátartozóik, valamint eselédék és napszámosok részére 3 P. 50 f. + 50 f. bélyeg, más személyek részére 15 P. + 5 P. bélyeg. Ha az útlevelet két évre állítják ki, a kiállítási díj kétszeresét, ha három évre, annak háromszorosát kell fizetni, a bélyegilletéket azonban csak egyszer kell leróni. Az egy útlevelbe bejegyzett utitársak után külön díjat és illetéket nem kell fizetni. Az útlevel minden meghosszabbítása ugyanolyan kiállítási díj és illeték alá esik, mintha új útlevelet állítottak volna ki. A körrendelet a m. kir. belügyminiszternek a 27608/1921. B. M. számú rendeletére utaló, Vasvármegye alispánjához intézett 241123/1925. XI. számú rendeletében foglaltakkal szemben, amely szerint a kir. közjegyzők útlevel kiállítási díj fizetése szempontjából közszolgálatban levő alkalmazottaknak tekintendők; a kir. közjegyzők részére ezt a valóban nem nagy jelentőségű kedvezményt sem biztosítván, e tekintetben a régi helyzet visszaállítása érdekében úgy az országos egyesület, mint a budapesti kamara

felterjesztéssel élt a belügyminiszterhez. A felterjesztés tárgyában tudomásunk szerint még döntés nem történt.

Közjegyző helyettesi állást keres, hosszú gyakorlattal Dr. Gaszner Gyula közjegyzőhelyettes. Kiszpest, Hortby Miklós-út 15.

Kihirdetett törvények.

1937. évi II. t.-c. a közuti jelzések egységesítése tárgyában Genfben 1931. évi március hó 30. napján kelt egyezmény becikkelyezéséről.

1937. évi III. t.-c. a Budapest székesfőváros közigazgatásáról szóló 1930: XVIII t.-c. újabb kiegészítéséről és módosításáról.

1937. évi IV. t.-c. az ügyvédi rendtartás tárgyában.

Rendeletek.

31700/1937. B. M. sz. Az állampolgársági bizonyítvány kiállítására irányuló kérvények előterjesztésének szabályozása.

700/1937. M. E. sz. A köztartozások késedelmes fizetése esetében felszámítható késedelmi kamat és adóptélek mérséklése.

2000/1937. M. E. sz. A földbirtokrendezés során földhöz és házhelyhezjutottak tartozásainak rendezése.

Jogi- és illetékügyi irodalmi szemle.

Jogállam. (XXXVI. évf. 3—4. füzet) Ennek a kettős számnak első cikkét „Magánjogunk kodifikálása“ címen Schuster Rudolf dr. a szabaddalmi bíróság ny. elnöke írta. Az értékes cikkben idézi Verbőczy szavait, amelyekkel a magánjog kodifikálására felhatalmazást kért. „Hozzáfogok, mondja Verbőczy, az e tartományokban e napig hallatlan és nagy szegyenünkre, de még nagyobb veszteségünkre annyi század alatt elhanyagolt munkához, tudniillik, hogy az országnak eddig szétszórt, esonka, zavart és nem egészen összeálló statutumait és végzemenyeit, törvényeit és szokásait egybefoglalam és írásba tegyem“. Ezek a szavak, amint erre cikkirő utal, évszázadokkal ezelőtt hangzottak el. Utóbb az 1848: XV. t.-c. utasította a minisztériumot a polgári törvénykönyv kidolgozására. Azóta ismét eltelt 89 év és még mindig nincs magánjogi kódexünk. Mivel a jogi szaklapok a legfelsőbb bírósági határozatokat csak elenyésző számban közlik, az alsóbíróságok, ügyvédek, a jogkereső közönség magánjogi törvénykönyv nélkül és a kuriai határozatoktól való teljes elzárás mellett tájékozatlanok a magánjogi szabályokat illetően. Ennek következménye sok felesleges per s az a képtelen helyzet, hogy az alsóbíróságok e téren való elhagyatottságuk kényszere alatt sok esetben helytelen jogszabályt „alkotnak“. Ezt a jogállapotot fenntartani nem lehet s így a törvényhozásnak elsőrangú kötelessége volna a polgári törvénykönyv megalkotása.

Mendelényi László törvényszéki elnöknek a magyar pszichologiai társaság szakosztályán a kriminal pszichologia jelentősége a büntetőigazság-

szolgáltatásban című kitűnő szakelőadását, majd Sándorfalvy *Pap* István ny. kuriai tanácselnöknek a Magyar Jogászegyletben az özvegyi jogot korlátozó ítélet hatályának kezdete és az örökbefogadási szerződés kormányhatósági megerősítése címen tartott előadását közli e szám. Az utóbbi nagyértékű előadás bevezető részében a kitűnő előadó megemlékezik arról, hogy bírói működésének egész hosszú ideje alatt az elvi jelentőségű határozatokat feljegyezte s ezeket a feljegyzéseket rendszeres gyűjteménybe foglalta. Különösen lehető teljes a gyűjtemény az örökösödési jogot érintő kérdésekben, mivel az előadó a Kuria első polgári tanácsának, ahová az összes örökösödési ügyek tartoztak, volt hosszú éveken át elismert tekintélyű vezetője. Előadása első tárgyában a 69. számú jogegységi döntvényt ismerteti, amely szerint az özvegy a keresettől tartozik elvont hasznot fizetni, de a bíróság ez alól az özvegy javára méltányosságból kivételt tehet, amely kivételnek azonban nincs helye az 1840: VIII. t.-c. 18. §-ának fennforgása esetén. A másik kérdésben a 81. számú jogegységi döntvényt teszi bírálat tárgyává, amely szerint az örökbefogadási szerződésnek kormányhatósági megerősítése annak magánjogi vonatkozásban való érvényességéhez is szükséges. A döntvény álláspontjával szemben védi a Kuria előző gyakorlatát, amely szerint magánjogi szempontból a jóváhagyást szükségesnek nem tartották. De lege ferenda sem tartja helyesnek a Kuria legújabb álláspontját, mert nem helyes a magánjogi vonatkozást jóváhagyástól tenni függővé, amikor erre ok nincs. E részben hivatkozik az előadó Fekete László dr. kir. közjegyző, e közlöny főszerkesztőjének e közlöny 1936. évi 6. számában megjelent cikkében kifejtett arra az álláspontjára, hogy nem helyes a magánjogi hatást az igazságügy-miniszter diskreciójától függővé tenni, amikor az örökbefogadási szerződés feltételei törvényesen szabályozva nincsenek.

A kormányzói jogkör kiterjesztése aktuális kérdésében Buza László egyetemi tanár foglalkozik a szakirodalomban ebben a kérdésben felmerült gondolatokkal. Kartal Ignác dr., Oppert Emil dr., Zsoldos Benő, Schwartz Izidor., Szentmiklóssy István dr. és Hámosi László különböző polgári és büntetőjogi kérdésekről írott cikkeit s végül az Irodalom és Szemle állandó rovatok közleményeit hozza még e szám, amelynek különösen nagy és értékes terjedelme a békében megjelent számokra emlékeztet.

Polgári Jog. (XIII. évfolyam, 4. szám) Beck Salamon dr. e szám vezető helyén méltatja a Polgári Jog egyik alapítójának és hosszú éveken át volt szerkesztőjének a most elhalálozott Meszlényi Arturnak értékes szakirodalmi tevékenységét s folytatólag közli azt a gyászbeszédet, amelyet Vészi Mátyás dr. a temetésen tartott. Ezt követi Lehoezky Tivadar dr. ügyvédnek a devizajogi perfelfüggesztés kérdésében írott cikke. A Jogalkotás rovatban az újabb jogszabályok közzélése után Almássy Károly pénzügyi titkárnak egy közleményét hozzák. A Joggyakorlat rovatban újabb bírói határozatokat méltatnak, ezek között közlik a Kuria P. I. 5753/1936. számú ítéletének azt a állásfoglalá-

sát, amely szerint átértékelési igénynek a közjegyző, tehát bírói megbízott előtt a hagyatéki tárgyaláson való bejelentése kellő jogérvényesítésnek tekintendő, ha a per a hagyatéki eljárás jogerős befejezésétől számított egy éven belül megindult. Különböző joggyakorlati kérdésekről írtak még közleményeket ebben a rovatban Beck Salamon dr., ifj. Zsembery István dr., Schneller György dr., Balla Ignác dr., Huppert Leó dr., Gönczi Gábor dr. Balla Ignác dr. a kir. Kuria 5449/1932. számú ítéletének azt az állásfoglalását bírálja, mely szerint a *házasfelek közjegyzői okiratba foglalt megegyezése alapján biztosítási végrehajtásnak helye nincs*. A közjegyzői okiratba foglalt házassági szerződés a feleség részére ugyanis — megfelelően az e részben közkeletű mintának — azt a jogot biztosította, hogy, ha a férjnek átadott hozományt veszélyeztetve látja, hozományi követelésének biztosítását a házasság fennállása alatt a veszély igazolása nélkül is kérhesse. A Kuria ezzel szemben azt állapította meg, hogy az 1874. évi XXXV. törvénycikk 111. §-a rendelkezéseinek egybevetéséből kitűnően közjegyzői okirat alapján biztosítási végrehajtásnak nincs helye. A cikkíró a Kuria álláspontját de lege lata elfogadja, de lege ferenda azonban, mert a biztosítási végrehajtásnak a felek közjegyzői okiratba foglalt megállapodása alapján történő elrendelése reális gazdasági célt szolgálhat, a közjegyzői rendtartás 111. §-át kiegészítendőnek tartaná a következő 3-ik bekezdéssel: „Közjegyzői okiratba foglalt megegyezés alapján helye van biztosítási végrehajtásnak is, ha azon előfeltétel fennforgása, amelyhez a közjegyzői okirat a biztosítást fűzi, közokirat által bizonyíttatik“. Jogélet-Ügyvédség és Irodalom rovatok közleményei egészítik ki ennek a számnak tartalmát. A szám mellékletéről külön emlékezünk meg.

Magyar Jogi Szemle. (XVIII. évfolyam, 4. szám) A Magyar Jogi Szemle egyik megalapítójának, a szerkesztőbizottság régi illusztris tagjának, báró Wlassics Gyulának temetésén Puky Endre dr. a közigazgatási bíróság elnöke tartott emelkedett színvonalú gyászbeszédet, amelyet ez a szám vezető helyen közöl. Folytatólag következnek Schuster Rudolf, Görömbey Gusztáv, Jánosi László, Barta Jenő és Kriváchy Ernő cikkei. A Szemle, Kritikai Szemle, Előadások és Irodalom rovatokban találunk még ebben a számban változatos közleményeket. Mellékletekként a Magánjog, Polgári Törvénykezési jog, Hiteljog és Büntetőjog Tára döntvény gyűjteményi füzetek jelentek meg.

Geiger Samu dr.: Az örökösödési perekről. A „Polgári Jog“ könyvtárának 26.-ik füzetében Dr. Geiger Samu budapesti ügyvédnek „Az örökösödési perekről“, kiváló jogász elmcéllal

megírt értekezése jelent meg. A szerző ennek az értekezésének a keretében taglalt kérdéseknek az elméleti és a gyakorlati jogászt egyaránt rendkívül érdeklő megvilágítását adja. Az örökösödési eljárásról szóló 1894. évi XVI. t.-c.-nek a perreutasításról és az öröklési igényeknek a törvény rendes útján való érvényesítéséről szóló VIII. fejezetével kapcsolatban reámutat arra, hogy a birói joggyakorlatunkban kifejezésre juttatott azzal a jogi alapelvvel szemben, amely szerint perreutasításnak a hagyatéki eljárásban tisztán csak vitás örökjogi kérdésekben van helye, — maga a törvény statuál kivételeket (Ö. E. 85. §. ut. bekezdése és 70. §.); viszont a törvény rendes útján való eldöntésre utal az Ö. E. olyan vitás kérdéseket is, amelyek voltaképen mint örökjogi kérdések perre utasítással lennének tisztázandók. Kiemeli a birói gyakorlatból az e kérdésekben egymással ellentétes határozatokat. Reámutat az örökösödési eljárásról szóló törvénynek az ipso jure örökösödés elvébe ütköző és a hereditas jacens nem létezésének elvét áttörő rendelkezéseire. Foglalkozik az ismeretlen örökösöknek ügygondnok útján való perbevonása kérdésével; a végrendelet érvénytelenítése iránti perekben hozott ítélet kihatásaival. A birói hatáskör és illetékesség szempontjából vizsgálat tárgyává teszi, hogy tulajdonképen, mely perek azok, amelyek a Pp. 6. §-ának 5. pontja és az e körül kifejlődött birói gyakorlat alapján örökösödési pereknek minősíthetők. Részletesen tárgyalja az illetékesség kérdését és azt, hogy ki utasítandó perre. Ezzel az értekezésével a szerző felhívta a figyelmet arra, a sok irányú elméleti és gyakorlati kérdésre, amely méltán tarthat számot különösen az öröklési joggal foglalkozók érdeklődésére. Bizonyára lesz még alkalmunk e lap hasábjain az általa felvetett tisztázandó kérdések nyomán meginduló jogi irodalommal foglalkozni. *B-ő.*

Notariatszeitung. (Az osztrák közjegyzők közlönye, 79. évfolyam 2., 3. és 4. számok) Az új osztrák illetékügyi rendeleteket ismerteti részletesen a 3. számban Dr. Franz Gross osztrák pénzügyminiszteri tanácsos, ugyanebben a számban közlik Dr. Hans Ager salzburgi közjegyző gondnoknak cikkét a vállalkozás eszmei értéke, mint hagyaték címén. A cikkben megállapítja a szerző, hogy a vállalkozások leltározását eddig meglehetősen elhanyagolták, azonban a felsőbbiróságok legújabb álláspontja alapján ezeknek eszmei értéke az érvényben levő eljárási szabályok szerint a jövőben minden esetben leltározandó volna. A 2. számban Dr. Lothar Goldschmidt írt a telekkönyvi kérések visszavonásának kérdéséről külön cikket. Mindezekon kívül több cikket, a rendes rovatok sok közleményét, felsőbbirósági határozatokat, könyv s folyóirat ismertetéseket közöl a

három legújabban megjelent szám. A 4. számban közlés van arról, hogy Österreichische Gebühren Zeitung címen Ausztriában is megjelent, kizárólag illetékügyekkel foglalkozó szakközlöny.

Az Ügyvéd. (IX. évf. 4. sz.) Wenzel Árpád dr., Esső Sándor dr., Menybárth Gyula dr., Steiner István dr., Névay László dr., Révész Gyula dr. és Szent-Gály Aurél dr. ügyvédek kisebb cikkeit találjuk e számban. Az utóbb említett cikkirő a jegyzői magánmunkálatokról, mint a magyar jogszolgáltatás szegényfoltjáról emlékezik meg s annak a reményének ad ezzel kapcsolatosan kifejezést, hogy ha a titkos választójogot törvénybe iktatják s így a községi jegyzőkre, mint kortesekre nem lesz szükség, az illetékes helyek is be fogják látni, illetve el fogják ismerni, hogy e tekintetben a jelenlegi állapot tarthatatlan és immorális. A rendes rovatok változatos közleményei adnak élénk szint ennek az ügyvédi érdekeket hűségesen szolgáló szakközlönynek.

Notariatszeitung. (A csehszlovákiai német közjegyzők lapja, 17. évfolyam 2., 3. szám) Az általános magánjognak és az illetékjognak a közjegyzői gyakorlatot érintő különböző kérdésekről írott cikket, felsőbbiróságok elvi jelentőségű határozatait, híreket és könyvismertetéseket közöl a két legújabban megjelent szám.

Illetékügyi Közlöny. (XII. évf. 4. szám) Vezető helyen a m. kir. közigazgatási bíróság elhunyt nagynevű elnökét, báró Wlassics Gyulát parentálják el megleghangú cikkben. Ezt követően három külön cikket közölnek különböző illetékügyi szakkérdésről, majd a rendes rovatok közleményei következnek sorra. A szerkesztői üzenetek című rovatban egy az előző számban megjelent szerkesztői üzenetet korrigálnak, megállapítván, hogy házastársak között ingatlan vagyon haszonélvezetének átruházásához az 1886: VII. t.-c. 22. §. b) pontja alapján közjegyzői okirat szükséges. Az Illetékügyi Joggyakorlat című rendes melléklet ezuttal is megjelent.

Joggyakorlat.

Magánjog.

72. Az Országbirói Értekezlet által elfogadott Ideiglenes Törvénykezési Szabályok 10., 11. és 12. §-aiban kifejezésre jutó és a birói gyakorlatban állandóan követett általános szabály szerint ági vagyon a hagyatékban mindaz, ami az örökhagyóra ennek az *ági öröklés* címén igényt érvényesítő egy vagy több személlyel közös törzselődjéről akár közvetlenül, akár a közös törzselőd más leszármazójának közvetítésével örökségképen vagy élők között ingyenesen átszállott. Ez alól az általános szabály alól a m. kir. Kuriának a P. H. T.-ba 567. szám alatt felvett elvi határozatban kifejezésre jutó gyakorlata csak annyiban tesz kivételt, hogy midőn a közös törzsről szálló vagyon a közös törzs egyik leszármazójáról végrendelt, vagy ajándékozás útján a közös törzs egy másik leszármazójára hárul ugyan, de olyanra, aki a végrendelkező vagy ajándékozó után törvényes

öröklésre hivatva nincs, az ekként hárult vagyonban a hitvestársi örökléssel szemben ági öröklésnek helye nincs. Ezt a szabályt épen, mert kivételt létesít az általános szabály alól — nem kiterjesztően, hanem megszorítóan kell értelmezni és így nem lehet azt kiterjeszteni olyan vagyonra, amely a közös törzsnek egyik leszármazójáról végrendelet, vagy ajándékozás útján, a közös törzsnek a végrendelező, vagy ajándékozó után törvényes öröklésre is hivatott, másik leszármazójára száll át, még ha a juttatás mértéke meg is haladja, azt a mértéket, amelyben a végrendeletben örökössé kinevezett vagy a megajándékozott a végrendelezőnek, vagy az ajándékozónak a vagyonát végrendelet és ajándékozási szerződés nem léteben a törvényes örökösödés szabályai szerint örökölte volna. A végrendeleti juttatás egységes, az vagy teljes egészében az ágon belül, vagy teljes egészében azon kívül történik. Az ágon belül a közös törzs egyik leszármazójáról annak másik leszármazójára végrendelet alapján örökségképen átszálló vagyon pedig az ideiglenes törvénykezési szabályok már idézett 10—12. §-ainak a rendelkezése alá esik és így — amennyiben az 567. számú elvi határozatban foglalt, de hasonszerűség útján ki nem nem terjeszthető kivételes szabályban megjelölt eset fenn nem forog, — a közös törzsnek minden leszármazójára nézve ági vagyonnak tekintendő. (K. P. I. 5680/1936.)

73. A házastársak között létesült közjegyzői okiratba foglalt megállapodás szerint a feleség *végleges nőtartási* igényéről lemondott. A Kuria megállapítása szerint ez az igény azonban feléled annak következtében, hogy a házastársak a házassági életközösséget helyreállították. A 411. számú elvi határozatban foglalt jogszabály szerint, ha a nő a bontó perben végleges nőtartási igényt nem támasztott, utólag ezt csak akkor érvényesítheti, ha erre nézve jogfenntartással élt. A tárgyalási jegyzőkönyv szerint a feleség kijelentette, hogy vagyoni jogi igényt nem támaszt. A bontóperben meghozott ítélet szerint pedig a bíróság a vagyoni jogi igények tárgyában nem határoz, mert a felek „*ehelyütt*“ vagyoni jogi igényeket nem támasztottak. A Kuria a bontóperben hozott ítéletet vette a kérdésben irányadóul s megállapította, hogy az „*ehelyütt*“ kifejezés azt jelenti, hogy a feleség nem a bontóperben, hanem másutt kívánja tartási igényét érvényesíteni, ez pedig a jogfenntartással egyenlő jelentőségű. (K. P. III. 10193/1936.)

74. A vagyon ági jellegét a Pp. 269. §-ában írt szabály szerint annak kell bizonyítania, aki azt állítja, mivel a *vagyon szerzeményi jellege mellett törvényes vélelem szól*. (K. P. I. 5680/1936.)

75. Az ügyletnek nemesak célja, hanem eredménye is a *kielégítési alapnak a hitelező elől való elvonása*, a visszterhes vagyonátruházás így az átruházó adós hitelezőjével szemben hatálytalan. A kijátszási szándék lényege az, hogy a hitelező az adós vagyonában a maga követelésére fedezetet ne találhasson. Nem lehet tehát szó kijátszásról abban az esetben, ha az átruházásnak tárgya olyan ingatlan, amely az átruházáskor forgalmi értékét messze túlmenően volt megterhelve. (K. P. III. 1584/1936.)

76. Az anyagi jog szabályai szerint a *hagyomány* maga is hagyatéki tartozás, azonban jogi természete az, hogy a hagyaték költségei, amelyek

közé a temetés, a hagyaték biztosításának, kezelésének költségei is számíthatók, továbbá az öröknyomnak harmadik személyekkel fenálló tartozásai a kielégítés sorrendjében megelőzik. (K. P. I. 4075/1936.)

77. A szerződés megkötése, vagyis 1930. június hó 10. napja óta nem állott be a gazdasági viszonyokban a szokásos szerződési kockázatot, tetemesen meghaladó olyan mélyreható változás, amelynél fogva *gazdasági lehetetlenüléssel* s ennek alapján az ügylet hatálytalanításáról szó lehetne. (K. P. VI. 5609/1936.)

78. *Közeli rokonok között létesült* olyan ügyletekről, amelyekkel a hitelező elől a kielégítési alap elvonatik az a vélelem, hogy az ügylet a hitelezők kijátszását célozza. (K. P. I. 5614/1936. L. a 45. sorszám alatt közölt határozatot 3. szám 126. l.)

79. Végrendelezési szándék nélkül tett kijelentések *végrendeletnek* nem tekinthetők. (K. P. I. 5807/1937.)

80. *Szerződés érvénytelenítése*, vagy hatálytalanítása esetén minden felet az kötelezettség terheli, hogy a másiknak szolgáltatassa teljesen vissza azt, amit tőle a szerződés alapján kapott. — A felek a felbontott szerződés alapján felvett szolgáltatásokat kölcsönösen és egyidejűleg tartoznak egymásnak visszatéríteni. — Amennyiben valamelyik fél az őt terhelő viszonyos szolgáltatást megtagadja, vagy arra nézve halasztást vesz igénybe, másik fél az ellenszolgáltatást mindaddig megtagadhatja, amíg az ellenfél a szolgáltatási késedelmet meg nem szünteti. (K. P. I. 3644/1936.)

81. A *hozomány ígérese*, mint kötelmet szülő egyoldalú nyilatkozat csak akkor szolgálhat marasztalásra alapul, ha a hozomány adásra irányuló szándékkal tett ígéret elfogadtatott, vagy az elfogadásra irányuló szándék a fennforgó ténykörülményekből következtethető. (K. P. III. 5552/1936.)

82. *Tulajdonközösségben* levő személyek egymás méltányos érdekeire tekintettel tartoznak lenni és egyik tulajdonostárs sem csorbíthatja a másiknak a közösségből származó jogait. (K. P. V. 5111/1936.)

83. *Vagyonátruházási szerződés* érvényessége az azzal egy okiratba foglalt végrendelezés érvényességétől függetlenül, önállóan bírálható el. (K. P. I. 2441/1936.)

84. *Megbizott* a reábizott ügyet a megbízó fél határozott és kifejezett utasításának megfelelően tartozik ellátni. (K. P. VI. 2259/1936.)

85. A *törvénytelen származású kiskorú örökbecfohadása* esetén az anyával, mint természetes és törvényes gyámmal megkötött szerződés megtámadására az anya saját személyében is jogosult, de csak eredeti érvénytelenség okából, valamint a szerződésben megállapított feltételek be nem tartása miatt annyiban, amennyiben ez a körülmény az ő jogaira is kihatással van. (K. P. III. 3065/1936. L. 47. sorszám alatt közölt határozatot, 3. szám 126. l.)

86. A *hozomány adásnál* elengedhetetlenül szükséges, a hozományadási szándék, vagyis annak világos kijelentése, hogy a nő, vagy harmadik személy a férjnek átadott, vagy ígért vagyont, vagy járadékot kifejezetten hozományként adja. (K. P. III. 3414/1936.)

87. A házaspár házasságuk felbontása esetére vagyoni jogviszonyaikat közjegyzői okiratban rendezték. Az okiratnak tartalmából nem állapítható meg, hogy az abban nő- és gyermektartás címén kötelezett teljesítést nem ezen igények fejében, hanem a házasság felbontásába való beleegyezés ellenértékéeként kötötték ki, ekként tehát a megállapodást a jóerkölcsökbe ütközőnek tekinteni nem lehet. A vagyoni igények rendezésének keretébe tartozik az is, hogy a házasság felbontása esetén a bontóper költségeit melyik fél viselje. (K. P. III. 3573/1936.)

88. Annak a megállapításánál, hogy van-e közszerzemény, az anyagi jog értelmében a házassági életközösségnek végleges megszűnésekor volt értéket kell irányadóul venni. A közszerzeményi jog megnyitása után esetleg beállott érték eitolódások annak az eldöntésénél nyernek szerepet, hogy e változásokra tekintettel a családi jogban irányadó méltányosságra figyelemmel, a felek egymásnak megtérítés címén, milyen kiegyenlítő értéket kötelesek kiadni. Téves ennélfogva a fellebbezési bíróság ítéletének ama jogi álláspontja, amely szerint annak az elbírálásánál, hogy van-e közszerzemény vagy sem, a vagyonállagnak nem a házassági életközösség megszűnésekor volt, hanem az ezután keletkezett esőkent értéket vett számításba. (K. P. III. 3763/1936.)

89. Állandó bírói gyakorlaton alapuló jogszabály, hogy az ismeretlen örökösök perben állása nem szükséges akkor, ha a halálesetfelvétellel ki van mutatva, hogy a végrendelet hátrahagyása nélkül elhalt örökhagyónak leszármazóin kívül más örököse nincs s utána végrendelet sem maradt, mindezekkel ugyanis a leszármazók törvényes örökösödési minősége igazoltatott. (Bp. T. XII. 13085/1936.)

90. Örökhagyó hitelezője követelését az örökség bírói átadása előtt is érvényesítheti, az örökösök ellen azonban a hagyaték átadása előtt fizetésre kötelezésnek helye nincs, hanem csupán a hagyatékból való kielégítésre kötelezhető az örökös. (Bp. T. V. 8860/1936.)

91. Az örökös marasztaló bírói ítéletben megjelölendő a kielégítési alapul szolgáló hagyaték, a hagyatéki tárgyaknak részletes felsorolása azonban nem szükséges, hanem elegendő, ha a végrehajtás alapjául a hagyatéki leltárba felvett vagyont jelöli meg a bíróság. (Bp. T. V. 8860/1936.)

92. A házastársak közjegyzői okiratban megegyezhetnek arra nézve, hogy a háztartási költségek viselése a törvénytől eltérő módon történjék és az ily megállapodás a házasság tartama alatt is bíróilag érvényesíthető, mert a házasság megszűnéséhez csak a hozomány, hitbér, közszerzemény és végleges nőtartás iránti igények érvényesítése van kötve. (K. P. III. 4730/1935.)

Illetékjog.

15. Ha az egyik örökös az osztályos egyesség szerint többletértéket kap annak fejében, hogy egy még meg nem nyílt örökségből reá eső részből lemond, visszterhes ingatlan vagyon átruházási illeték kiszabásának van helye. (Közig. bir. 15774/1934. P.)

16. Ha az osztatlan ingatlanra vonatkozó adásvételi szerződést felek nem egy időben írják alá, a kincstárnak a szerződéstől járó illeték kiszabásához való joga a legutolsó aláírás napján nyílik meg. (Közig. bir. 16337/1935. P.)

17. Az örökösöket jogutódként az illetékért a kezesi kötelezettség csak akkor terheli, ha olyan vagyont örökölnék, amely az ő örökhagyójukra szállott s amely átszállás után szabták ki a kezesség alapján követelt illetéket. (Közig. bir. 7015/1936. P.)

18. Ingatlanárveréstől járó illeték nem a bejelentésre kitűzött határidő lejártával, hanem a fizetési meghagyás kézbesítését követő 30 napon válik esedékessé s így a kamat is ettől az időponttól jár. (Közig. bir. 1848/1934. P.)

19. A hagyatéki ügy letárgyalásáért járó közjegyzői díj és azzal kapcsolatos költségek behajtását célzó, a kir. járásbíróshoz benyújtott végrehajtási kérvény az 1892. évi 53167. B. M. sz. rendelet értelmében illetékmentes. (16810/1935. Részletes ismertetést l. 3. szám 119. l.)

20. Ha valamely bekebelezett zálogjog alapját képező követelés azonos egy, már bekebelezett jelzálogjog alapjául szolgáló követeléssel, az utóbb történt bekebelezés alapján telekkönyvi bejegyzési illeték nem követelhető akkor sem, ha az eredeti adós örökösei új hitelbiztosítéki okiratot állítottak is ki és a második zálogjog bekebelezés ennek alapján történik. (Közig. bir. 10865/1936. P.)

21. Nem lehet vagyonátruházási illetéket követelni az után az árverési vétel után, amellyel az árverési vevő azt az ingatlant vagy ingatlanrészt szerzi meg, amelynek az árverést megelőzőleg is tulajdonosa volt. (280. számú jogegységi megállapodás.)

22. Az 1920:XXXIV. t.-c. 67. §. 5. pontjának azt a határozmányát, amely szerint a visszteherrel szerzett dolognak a visszaadását nem lehet újabb vagyonátruházásnak minősíteni, ha a szerző azt azért volt kénytelen az átruházónak visszaadni, mert kötelezettségeit nem teljesítette: alkalmazni kell abban az esetben is, ha a dolgot nem maga a szerző, hanem örököse (jogutódja) volt kénytelen visszaadni. (1910. számú elvi jelentőségű határozat. Közig. bir. 8627/1934. P.)

23. Az adó és értékbizonyítványnak a felek által történt aláírása még önmagában nem jelenti a forgalmi érték elfogadását. (Közig. bir. 11767/1936. P.)

24. A főügyletet tartalmazó okirat teljes kiállítására (aláírására) után kiállított kezességi nyilatkozatot akkor sem lehet a főügyletről készült okiratban bennfoglaltatnak tekinteni, ha a kezességi nyilatkozatot ugyanarra a papírosra írják, mint a főügyletet, s ennélfogva az ilyen körülmények között kiállított kezességi nyilatkozat is illetékköteles. (274. számú jogegységi megállapodás.)

25. Ha az egyéni cég egyedüli birtokosának üzletét többen öröklik s a céget, illetve a cég birtokosaiként az örökösöket a kereskedelmi társas cégek jegyzékébe átvezetik, illetve bejegyzik: közkereseti társaság jött létre, amely után az 1920:XXIV. t.-c. 13. §-a alapján — az örökösö-

dési illetéktől függetlenül — jogosan követel a kincstár illetéket. (Közig. bir. 5091/1935. P.)

26. Ha a zálogjogot (végrehajtási) nem a feleknek közvetlenül a telekkönyvi hatósághoz intézett beadványa, vagy nem végrehajtási kérvény alapján jegyzik be: a bélyegben járó bejegyzési illeték lerovásának elmulasztása miatt az illetéket nem lehet felemelt összegben követelni. (Közig. bir. 5757/1936. P.)*

27. Jogerősen kiszabott öröklési illetéknek hagyatéki követelés be nem hajthatósága címén való kiigazítása csakis akkor foghat helyet, ha a behajthatatlanság kétségtelenül igazolást nyer. (Közig. bir. 12751/1936. P.)

28. Végrehajtási jog feljegyzése után bejegyzési illeték nem szabható ki, még akkor sem, ha annak a zálogjognak a bejegyzése után, amelylyel kapcsolatban a végrehajtási jog feljegyzése történt, a bejegyzési illeték kiszabása annak idején elmaradt is. (Közig. bir. 10294/1935. P.)

29. Bejegyzési illeték tárgyaúl csak a határozottan megjelölt, lejárt kamatokat lehet venni. (Közig. bir. 5919/1936. P.)

Szerkesztői üzenetek.

A Magyarországi Kir. Közjegyzők Országos Egylete a több oldalról nyilvánított kívánságnak megfelelően a már alig egy-két példányban rendelkezésre álló alapszabályait újból kinyomatta s azt a tagoknak a Kir. Közjegyzők Közlönyének e számával együtt megküldi.

Gálffy Ferenc dr. Szeged. A nyugdíjintézet közgyűlésén jelenléti ívet köröztek s ennek alapján állították össze és közölték a közlönyben a megjelentek névsorát. Ez éppen a megjelentek lehető teljes számban való közlése érdekében történt. Aki tehát az ív aláírását elmulasztotta, az természetesen számolható azzal, hogy neve a megjelentek közt szerepelni nem fog. 70—80 tagnak nyilvántartását feljegyzés nélkül igényelni jogszerűen talán mégsem lehet. Kívánságához képest egyébként készséggel állapítjuk meg, hogy bár neve a jelenvoltak névsorában a fenti okból nem szerepelt, a nyugdíjintézet közgyűlésén tényleg részt vett.

* Ennek a határozatnak alapján tehát felemelt illetéket nem lehet követelni, ha a jelzálogjogot közjegyzői hagyatéki tárgyalási díj erejéig a közjegyző biztosítást kérő jelentése, vagy a tárgyalási jegyzőkönyv alapján a hagyatéki bíróság megkereső végzése következtében kebelezik be. Szerk.

A kir. közjegyzőhelyettesek és jelöltek állásközvetítését a Magyarországi Kir. Közjegyzőhelyettesek Országos Egyesülete látja el. (Cím: Gyöngyössy Arisztid dr. kir. közjegyzőhelyettes, Budapest, VIII., József-körút 2.)

Kéziratokat vissza nem küldünk s azok megőrzését nem vállaljuk.